

röportaj

Türkiye tıbbi cihaz pazarı dünyadaki en büyük 20 pazardan biri

MASSIAD Başkan Yardımcısı Barış Fırat, Türkiye'nin Sağlık Vizyonunu öncelikle Sağlık Bakanlığı'nın hazırladığı ve sonrasında yayımladığı çerçevede ele almak gerektiğini belirterek, ortaya konan vizyonun olumlu tarafları olmakla beraber, eksik yönlerinin de bulunduğu kanaatinde olduğunu söyledi ve konuyla ilgili dergimize değerlendirmelerde bulundu.

► Tuğba ÇETİNER

■ **MASSIAD, SGK ile dernek üyeleri arasında köprü vazifesi görüyor. Peki, Türkiye'nin sağlık vizyonu nedir sizce?**

Türkiye'nin sağlık vizyonunu öncelikle Sağlık Bakanlığı'nın hazırladığı ve sonrasında yayımladığı çerçevede ele almak lazım. Ortaya konan vizyonun olumlu tarafları olmakla beraber, eksik yönlerinin de bulunduğu kanaatindeyim. Kamusal alan ve vatandaşlarımız açısından elbette ortaya memnuniyet verici bir tablo çıkıyor. Örneğin bazı başlıkları incelediğimizde Genel Sağlık Sigortası (GSS) konusu, Sağlık Personeli İhtiyaç projeksiyonu, Aile Sağlığı Merkezleri, Sağlık Hizmetlerine Erişimin belirli ölçüde iyileştirilmesi, Sağlık Bilişim Ağı, yerli ilaç ve Tıbbi Cihaz Üretimini teşviki gibi bazı başlıklar olumlu atılan adımlar olarak karşımıza çıkmakta.

Ancak biz tıbbi cihaz tedarikçileri olarak daha fazla beklenti içerisindeyiz. Özellikle bakanlığın da bahsettiği üzere yerli üretimin teşviki hususunda daha ciddi ve büyük adımlar atılması gerekiyor. İlaç için değer bazında % 60'ının, tıbbi cihaz için ise % 20'sinin yerli üretim ile karşılanması ifade ediliyor. Bu hedefler içerisinde tıbbi cihaz oranının

daha da üst seviyelere taşınması lazım. Bunun içinse gerek bakanlık ve gerekse ilgili kurumların STK'lar ile daha fazla iç içe olup, mevcut işbirliği durumunun artırılmasının sağlanması ve inovasyon, yüksek teknoloji ağırlıklı ürünlere önem verilmesi öncelikli yapılacak icraatlar arasında yer almaktadır. Bu noktadan hareketle Teknokent, Teknoparkların önemini daha iyi anlamamız son derece büyük önem arz etmekte. Dolayısıyla yukarıda da belirttiğim gibi ilgili kurum, kuruluşlar ve biz sermayedar sektör paydaşlarının her an aynı havayı teneffüs ederek yeni projelere odaklanmamız kaçınılmaz bir hal aldı.

Diğer bir önemli konu ise bakanlığında ifade ettiği gibi "kalite" konusu. Bu konuyu sadece klinik bazlı iyileştirmeler açısından değerlendirmek bizi yine yanlış ve dar bir döngü içerisine sokar. Ürün bazlı da kaliteye oldukça önem verilmesi lazım. sektör firmaları

bu durumdan kaynaklı büyük sıkıntılar yaşıyor. SÜT fiyatlarının yetersizliği ve aksine tekrardan geriye doğru çekilmesi firmalarımızı çok zorlamakta ve kalite öğüsü ve kaliteli ürün projeksiyonunu maalesef ortaya koyamamaktadır. Her platformda STK'lar olarak gerekli girişimleri, yazışmaları ve görüşmeleri tekrar tekrar sürdürüyoruz. Bu anlamda halen pozitif duygularla gerekli hassasiyetlerin gösterileceğini umut ediyoruz. Aksi halde kaliteden yoksun ve yerli üretimin teşviki noktasında ciddi sıkıntılar görüyoruz, görmeye de devam ederiz.

■ **Şu an Medikal sektörü ve Tıbbi Cihazların güncel durumu nedir? Medikal ve Tıbbi cihaz pazarı hakkında bilgi verebilir misiniz?**

Tıbbi cihaz sektörü oldukça geniş bir ürün yelpazesi ve teknolojiyi kapsamaktadır. Tıbbi Cihaz sektöründe yaklaşık 10.000'in üzerinde farklı ürün ve

röportaj

birçok farklı teknoloji ifade etmek durumundayız. Dünya tıbbi cihaz pazarını incelediğimizde pazarın % 43'ü ABD'nin, %30'u Avrupa Birliği'nin, %11'i Japonya'nın elinde bulunuyor. Dünya Tıbbi Cihaz pazarı toplam gelirin 300 milyar ABD Dolarının üzerinde olduğu hesaplanmaktadır. Ülkemizde Tıbbi cihazdaki dışa bağımlılık oranı % 85'dir. Yerli üretim ise ancak % 15'te kalıyor. Alet ve sarf malzemeleri üreten yerli firmalarımız bulunmakta beraber, birçoğu maalesef yabancı büyük firmalarla rekabet edebilecek büyüklükte değil.

TITUBB' kayıtlı Ortoz-Protez ve İştirak Cihazı firması harici yaklaşık 7.000'in üzerinde firma (1.208 yerli üretici, 2.052 ithalatçı, geri kalanı bayi) faaliyet gösteriyor. Türkiye'de tıbbi cihaz pazarı 2005 - 2008 yılları arasında düzenli bir büyüme kaydetti. 2009 yılında yaşanan küresel kriz neticesinde, dünya tıbbi cihaz pazarına paralel şekilde, Türkiye pazarı da küçüldü. Ancak 2010 yılında toparlanan pazar, 2010 yılı sonu itibarı ile 1.9 Milyar, net veriler olmamakla beraber pazarın şimdiki büyüklüğü yaklaşık 3.5 Milyar ABD Doları civarına ulaştı. Medikal sektörün ithalat rakamlarına baktığımızda 3.1 Milyar, ihracat verileri ise 720 milyon ABD Doları seviyelerinde. Yapılan çalışmalar ve hazırlanan raporlara göz atığımızda sektörün SWOT analizi kısa başlıklarla şu şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Güçlü yönler: Sağlık hizmetine kolay erişimin yarattığı talep artışı. Tıbbi cihaz üretiminde komşu ülkelere göre üstün teknoloji ve bilgi birliğine sahip yerli üreticinin varlığı. Tarife dışı teknik engellere rağmen ihracatı sürdürme kararlılığındaki yeterli sayıda girişimcinin bulunması. Piyasa Gözetimi ve Denetimi yapısının güçlendirilerek kaliteli ve güvenli tıbbi cihaza erişim istekliliği.

Zayıf Yönler: Tıbbi Cihaz Sektörünün sorunlarını Kamuda bütünüyle takip edip koordine edecek tek bir muhatapın yokluğu. Stratejik işbirliğine girmeye isteksizlik. Çok sesliliğe neden olan parçalanmış örgütsel yapılar. Yetersiz sermaye birikimi. Sektörel planlama yapamama ve hedef belirsizliği. Kamu destekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmama. Küresel rekabete uygun yüksek teknoloji gerektiren tıbbi cihaz üretiminin çok az olması.

Fırsatlar: Devletin yerli tıbbi cihaz üretimini desteklemede istekli olması ve teşvik unsurlarını kademeli olarak artırması. Ana paydaşlarla (SB ve SGK) iletişim kanallarının sürekli açık olması. AR-GE ve inovasyonda Üniversitelerin ve üreticilerin istekliliği ve ortak hareket etme kararlılığı. Döviz girdi artışına yol açacak ve sektörü de olumlu yönde etkileyecek olan sağlık turizmi alanında gelişme imkanı sağlayacak düzenlemeler yapılması.

Tehditler: Türkiye Kamu Hastane Kurumunun toplu alım politikalarının yol açacağı haksız rekabetin firmaların kapanma riskini artırması. Artan girdi maliyetlerine rağmen SGK'nın sağlık kurumlarının yaklaşık maliyet hesaplama kriterlerini dikkate almadan sadece dışarıdan sağlanan mal ve hizmetlerden tasarruf etme eğilimindeki artış. Maliyet esaslı fiyatlandırma yerine, sağlık sektörüne ayrılan kaynak miktarına göre fiyatlandırma. Geri ödeme sürelerinin uzunluğu ve kimi sektörlerde var olan fiyat farkı uygu-

lamasının tıbbi cihaz sektörünü kapsaması. Üretimde çok yüksek ithal girdi bağımlılığı ve oynak döviz kuru riski. Sağlık kurumlarının yıl içinde tahsil edemedikleri alacaklarının yıl sonunda terkinin geç ödemeye yol açması. Kamu alımlarında kalite tercihi yerine, düşük fiyat avantajının benimsenmesi. Bürokratik ekibin ve mevzuatın sürekli değişmesi. Daha detaylı verilere hazırlanan sektör raporlarından ulaşılabilmektedir.

■ Özel hastanelerin gelişmesi ve zincir hastanelerin büyümesi ile Medikal, Tıbbi cihaz ve ilaç sektörün üretimlerini yeterli buluyor musunuz?

Genel anlamda ve ortalamada üretim kapasitesini yeterli buluyorum. Ancak bu konuyu 2 başlıkta ele almanın daha sağlıklı olacağına inanıyorum. Birincisi için yerli üretim ayağı ikincisi ise yurtdışı menşeli yani yurtdışında üretilen ürünler. AR-GE çalışmaları, inovasyon ve yüksek teknoloji muhteviyatında olan ürünler ne yazık ki yurtdışı üretimine dayalı ürünler olarak karşımıza çıkmakta. Elbette ülkemizde son yıllarda yerli üretim konusu ve üretilen ürünler çerçevesinde ciddi bir gelişim gösterdi. Alet ve sarf malzeme içerikli ürünler bu bandın temel taşlarını oluşturmakta. Yerli tıbbi cihaz üreticileri, bir yandan yüksek teknoloji gerektiren tıbbi cihazları üreten büyük yurtdışı firmaların, diğer yandan ise genellikle ucuz ve kalitesiz üretim yapan Uzakdoğulu tıbbi cihaz üreticilerinin markaj altında kalıyor.

Ülkemizde üretilmesi mümkün olan tıbbi cihazlarda yeterli destek ve teşvik sağlanamadığı için, küçük yatırımcılar bile daha ucuza tedarik edebileceğini gördüğü Uzakdoğulu menşeli tıbbi cihaz ticaretine yoğunlaşmıştır. İthal etmek, ürettiğini satmaktan zaten çok kolay hale gelmiştir. Bu nedenle, tıbbi cihaz üretme daha cazip hale getirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Tıbbi cihaz üreticileri kümelenerek, benzer tıbbi cihazları üreten firmaların bir araya gelip kıyaslama (Benchmarking) yapıp, sahip oldukları teorik bilgi ve üretim yöntemlerini paylaşarak, üretim kalitesini artırma ve düşük fiyatlı tıbbi cihaz ihraç etme yerine yeterli kar sağlayabilecek fiyatlarda ihracatı gerçekleştirilmeye ve yerli üretime dayalı ürünlerin ülkemizde

röportaj

de almına yönelik stratejik işbirliğini güçlendirebileceklerini göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Umuyorum SGK, yerli üretici için engel niteliğindeki kriterleri yeniden gözden geçirerek mevcut taleplerimize olumlu bir yanıt verecektir.

■ Türkiye medikal, ilaç ve tıbbi cihaz alanında hangi noktada? Dünyanın gelişmiş ülkeleriyle kıyasladığınızda medikal, ilaç ve tıbbi cihaz konusunda Türkiye'yi hangi noktada görüyorsunuz?

Ülkemizde kimi zaman görülen olumsuzluklara, teşvik noksanlıklarına ve yerli mali üretim eksikliklerine rağmen tıbbi cihaz alanında sektör ve sektör temsilcileri firmaları son derece büyük gelişim göstermiş, hakettiği titri kazanmış ve nitelik anlamında ciddi kazanımlarda bulunmuştur. Dünya genelinde, tıbbi cihaz ve malzeme üreticisi firmalar, yıllık işletme gelirlerinin %8'ini AR-GE'ye ayırırken, Türkiye'de

bu oranın %0,8 düzeyinde olması, sektörün rekabet gücü açısından önemli bir dezavantaj yaratmaktadır. Üretici firmaların yaklaşık 20.000 kişiye istihdam sağladığı sektörde yerli üreticilerin yaptığı ihracat güncel bilgiler ışığında yaklaşık 700 milyon ABD Doları düzeyinde olup, %44,3'ü başta Almanya, Fransa ve İtalya olmak üzere ağırlıklı olarak AB ülkelerine gerçekleştirilmiştir. Gelişmiş bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de yaşanan nüfusun hızla arttığını göz önüne alacak olursak, harcama oranlarında ve tıbbi cihaz tüketiminde de benzer hızda artışın ortaya çıktığı görülmüyor.

Türkiye'de tıbbi cihaz pazarı 2005 - 2008 yılları arasında düzenli bir büyüme kaydetti. 2009 yılında yaşanan küresel kriz neticesinde, dünya tıbbi cihaz pazarına paralel şekilde, Türkiye pazarı da küçüldü. Ancak 2010 yılında toparlanan pazar, 2010 yıl sonu itibarı ile 1,9 Milyar ABD Doları tutarında pazar büyüklüğüne ulaştı. Tür-

kiye tıbbi cihaz pazarı Dünya'daki en büyük 20 pazardan biri konumundadır (Delloitte, YASED, 2102:48).

■ Genel düşünceler nelerdir?

Her fırsatta ve her platformda ifade ettiğimiz gibi sektör içerisinde yer alan firmalarımızın Sivil Toplum Kuruluşları ve benzeri oluşumlara destek vermesi oldukça büyük önem arz ediyor. Sektör bilincinin gelişimi, sesimizin daha gür duyurulması ve yapılacak çalışmalarla katkı sağlanması manasında bu olgu günden güne daha net bir şekilde karşımıza çıkıyor. Kişisel olarak bunu söyleyebilirim ki sektör paydaşlarının her bir ferdi bu oluşumlara destek vermeli ve organizasyon içerisinde yer almalıdır. MASSIAD olarak dediğimiz gibi "Birlikten Kuvvet Doğar" tanımlamasıyla tüm sektör temsilcilerimizin yollarının açık olması dilekleriyle saygı ve sevgilerimi sunarım.